



**ESPOO
ESBO**

**StVI kuuleminen 21.10.2020 – HE
129/2020 vp Hallituksen esitys
eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja
terveydenhuollon asiakasmaksuista
annetun lain ja eräiden muiden lakien
muuttamisesta**

Perusturvajohtaja Juha Metso, Espoo





- Espoon sosiaali- ja terveystoimi pitää asiakasmaksulain uudistamista tarpeellisena ja uudistuksen lähtökohtia hyvinä. Nykyinen lainsäädäntö on epätarkkaa, käytetyt käsitteet ovat paikoin vanhentuneita.
- Nyt esitetyn kaltainen asiakasmaksuja koskevan lainsäädännön osittainen uudistaminen on kokonaisuus huomioiden kannatettavaa ja uudistus parantaa asiakasmaksujen nykytilaa.
- Pidemmän aikavälin tavoitteena tulee olla koko sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja koskevan lainsäädännön kokonaisuuden uudistaminen siten, että turvataan asiakkaiden yhdenvertaisuus ja palveluiden saatavuus niitä tarvitseville.



- Espoon kaupunki pitää tärkeänä periaatetta, että kaikista asiakasmaksuista säädetään jatkossa lain tasolla ja lainsäädäntö uudistetaan tämän mukaiseksi viimeistään asiakasmaksulainsäädännön kokonaisuudistusta toteutettaessa.
- Lainsäädäntöä uudistettaessa tulee lisäksi huomioida, että lainsäädäntö tukee palvelurakenteen kehittämistä ja palveluiden järjestämistä.
- Sääntelyn ajantasaistaminen vähentää asiakasmaksuihin liittyvää vaihtelua kuntien välillä ja mahdollistaa aiempaa paremmin asiakasmaksuperusteiden yhdenmukaistamisen hyvinvointialueiden toiminnan aloittamiseen valmistauduttaessa.



- Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2021 lukuun ottamatta ehdotettua tuomioistuinmaksulain 5 §:n muutosta, joka tulisi voimaan jo 1.1.2021. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin ehdotetut maksukaton laajennukset tulisivat voimaan vuoden 2022 alusta.
- Lakimuutos edellyttää kunnissa hallinnollisen päätöksenteon lisäksi merkittäviä muutoksia tietojärjestelmissä ja organisaation toimintatavoissa. Aikataulu muutoksille on Espoon näkökulmasta tiivis ja lakimuutoksiin valmistautuminen tulee pystyä aloittamaan jo syksyllä 2020.



Taloudelliset vaikutukset

- Esitetyn mukaisten muutosten taloudelliset vaikutukset kunnille tulee kattaa täysimääräisesti.
- Esimerkiksi Kuntaliiton keväällä 2020 hallituksen esityksen lausuntokierroksella esittämät huomiot esityksen taloudellisten vaikutusten arvioinnin puutteellisuudesta tulee huomioida ja arviota täsmentää (https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/8f4d2941-1c1e-46cd-ac5c-9cc7026295d6/a7f88c51-afd0-4f9b-a367-0d04eb4a46a2/LAUSUNTO_20200402090743.PDF)



ESPOO
ESBO

Pykäläkohtaisia huomioita: Oikaisuvaatimusohjeet ja laskutus

- On hyvä, että esityksessä 2 a §:ää on muutettu siten, että maksukyvyn mukaan määräytyvää asiakasmaksua koskevalle laskulle ei tarvitse liittää oikaisuvaatimusohjetta, kuten HE:n luonnosvaiheessa oli esitetty.
- Nyt esitetyn säännöksen muotoilun perusteella ns. tasasuuruista asiakasmaksua koskeva lasku kuitenkin rinnastuu suoraan hallintopäätökseen.



ESPOO
ESBO

Pykäläkohtaisia huomioita: Käyttämättä jätetty aika

- Käyttämättä jätetystä ajasta perittävän maksun soveltamisalan laajentamista koskemaan myös kaikkia terveydenhuollon vastaanottoaikoja sekä sosiaali- ja terveydenhuollon lyhytaikaisia hoito- ja asumispalvelupaikkoja voi pitää hyvänä.
- Käyttämättä jätetyistä hoito- ja asumispalveluista aiheutuu joissain tilanteissa kunnalle merkittäviä kustannuksia. Sääntelyn tulee mahdollistaa maksun perimisen peruuttamatta jätetyistä asumisvalmennusjaksoista, omaishoidon tuen vapaista, sekä osa- ja kokopäiväisestä hoidosta ja huolenpidosta



ESPOO
ESBO

Pykäläkohtaisia huomioita: Maksuttomat palvelut

- Esityksellä laajennetaan palveluiden maksuttomuutta koskemaan esimerkiksi perusterveydenhuollon hoitajavastaanottoja, alle 18-vuotiaiden poliklinikkakäyntejä, avosairaanhoidon mielenterveystyötä perusterveydenhuollossa sekä eräitä tartuntatautien hoitoon liittyviä asioita.
- Palveluiden maksuttomuuden laajentamista voi asiakkaan näkökulmasta pitää kannatettavina ja maksuttomuus saattaa ohjata palveluiden käyttöä tarkoituksenmukaisella tavalla.



ESPOO
ESBO

Pykäläkohtaisia huomioita: Maksukatto

- Myönteinen muutos on myös esitetyn sääntelyn muotoilu, että maksukattoa kerryttävät terveyskeskuksen avosairaanhoidon palvelusta perityt maksut.
- Säännöksen voi tulkita tarkoittavan, että avosairaanhoidon etäpalvelusta on jatkossa mahdollista periä asiakasmaksu kunnan niin päättäessä. Voimassa olevan lain sanamuodon tulkinnan mukaan etäpalveluista mahdollisesti perityt maksut eivät ole kerryttäneet maksukattoa.

Pykäläkohtaisia huomioita: Tehostettu asumispalvelu, perhehoito ja laitoshoido

- Esityksen mukaan pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen, pitkäaikaisen perhehoidon ja pitkäaikaisen laitoshoidon maksu määräytyisivät jatkossa yhtenäisin perustein. Merkittävää on, että esityksessä on huomioitu pitkäaikainen lainsäädännöllinen puute ja tuotu tehostetun palveluasumisen maksujen perusteet lain tasolle. Muutos on tärkeä, koska lainsäädännön nykytila mahdollistaa varsin vaihtelevat maksuperusteet
- Suhteellisen matalaksi määritelty käyttövara (164 € vs Espoon nykyinen 256 €) voi aiheuttaa useampien asiakkaiden toimeentulon vaarantumisen tilanteissa, joissa asiakkaalle on hänen elämäntilanteensa vuoksi tavanomaista runsaammin menoja. Käytännössä asiakkaan on tällöin haettava alennusta asiakasmaksuun.



ESPOO
ESBO

Pykäläkohtaisia huomioita: Lääkekustannukset

- Esityksen 10 d §:n mukaan asiakkaan tuloista vähennettäisiin terveydenhuollon ammattihenkilön määräämien lääkkeiden, klinisten ravintovalmisteiden ja perusvoiteiden kustannukset, joihin asiakas on oikeutettu saamaan korvausta sairausvakuutuslain nojalla. Lääkekustannukset vähennetään asiakkaan tai hänen edustajansa antaman selvityksen perusteella maksun määräämisen perusteena olevista tuloista
- Esityksen mukainen muutos lisäisi merkittävästi sekä asiakkaalta edellytettävää selvitystyötä että kunnan hallinnollista työmäärää. Menettely edellyttäisi käytännössä lukuisien asiakkaiden tapauksessa yksilöllisten lääkemenojen huomioimista ja vaatii selvitystyötä todellisista euromääräisistä kustannuksista.



ESPOO
ESBO

Pykäläkohtaisia huomioita: Kotiin vietävä palvelu

- Esityksen kotiin vietävää palvelua koskevan 10 e §:n mukaan, jos asiakkaan palvelutunnit vaihtelevat, maksu voitaisiin määrätä keskimääräisten tuntien mukaisesti. Esityksessä ei kuitenkaan riittävällä tavalla täsmennetä mitä tarkoitetaan asiakkaan keskimääräisillä palvelutunneilla tai millä ajanjaksolla nämä keskimääräiset palvelutunnit todetaan.
- Käytännössä palvelutuntien porrastaminen jokaiselle tunnille erikseen aiheuttaa tilanteen, että asiakkaalle pitää tehdä jokaisesta pienestäkin palvelussa aiheutuvasta muutoksesta uusi erillinen palvelupäätös ja tämän lisäksi asiakasmaksua koskeva päätös. Menettely lisää hallinnollista työmäärää



Pykäläkohtaisia huomioita: Maksun tarkistaminen

- Maksun määrittämistä ja tarkistamista koskeva esitetty 10 j § määrittelee tilanteet, joissa maksu on tarkistettava. Säännöksessä olisi tarkoituksenmukaista mainita, että asiakkaalla on velvollisuus ilmoittaa maksun määränneelle kunnalle tuloissaan tapahtuneesta olennaisesta muutoksesta.
- Säännöksen esitöissä tulisi kuvata olennaisen muutoksen määritelmä. Säännöstä tulisi tarkentaa ainakin sen osalta, miten maksu määrätään takautuvasti esimerkiksi tilanteissa, joissa etuus maksetaan takautuvasta useiden kuukausien ajalta



ESPOO
ESBO

Pykäläkohtaisia huomioita: Asiakasmaksun alentaminen ja perimättä jättäminen

- Tärkeää, että lainsäädäntöä uudistettaessa selkeytetään asiakasmaksun alentamiseen ja perimättä jättämiseen liittyvää sääntelyä. Nykytilanteessa asiakasmaksujen alentamista koskevaa sääntelyä sovelletaan eri kunnissa vaihtelevin tavoin ja asiaa koskevan päätöksenteon perusteet vaihtelevat merkittävästi.
- Käytännön päätöksenteon kannalta merkittävä kysymys siitä miten toimeentulon vaarantumista arvioidaan on jätetty esityksessä käsittelemättä ja jää edelleen avoimeksi millaisia käytäntöjä lain soveltamisessa tulisi noudattaa.